מאי, זרע אחר מאי, חיטי לגבי שעורים כזרע אחר דמי או לא, כל העולם כולו בשדפון ושלו בירקון או נמי כל העולם כולו בירקון ושלו בשדפון מאי? תיקו. אמר ליה "זרעה חיטי" ואזל הוא וזרעה שערי ואשתדוף רובא דבאגא ואשתדוף נמי הנך שערי דיליה מאי: מי אמרינן דאמר ליה אילו זרעתה חיטי והוה נמי משתדפא או דלמא מצי אמר ליה אילו זרעתה חיטי הוה מקיים בי "ותגזר אומר ויקם לך? מסתברא דאמר ליה אי זרעתה חיטי הוה מקיים בי "ותגזר אומר ויקם לך ועל דרכיך נגה אור: נשתדפו כל שדותיו של מחכיר ואשתדוף נמי הא בהדייהו ולא אשתדוף רובא דבאגא מאי: מי אמרינן כיון דלא אשתדוף רובא דבאגא לא מנכי ליה או דלמא כיון דאשתדוף כולהו ארעתיה מצי אמר ליה האי משום לתך דידך הוא דהא משתדפו כל שדותיך? מסתברא דאמר ליה אי משום לתאי דידי הוה משתייר לי פורתא כדכתיב "כי נשארנו מעט מהרבה" נשתדפו כל שדותיו של חוכר ואשתדוף רובא דבאגא ואשתדוף נמי הא בהדייהו מאי: מי אמרינן כיון דאשתדוף רובא דבאגא מנכי ליה או דלמא כיון דאשתדוף כולהו ארעתיה מצי אמר ליה "משום לתך דידך הוא דהא משתדפו כל שדותיך"? מסתברא דאמר ליה משום לתאך הוא, אמאי, הכא נמי נימא ליה "אי משום לתאי דידי הוא הוה משייר לי פורתא דהוה מקיים בי 'כי נשארנו מעט מהרבה"? משום דאמר ליה "אי הוה חזית לאישתיורי לך מידי הוה משתייר לך מדנפשך" איתיביה: "היתה שנת שדפון וירקון או שביעית או שהיו שנים כשני אליהו אינו עולה לו מן המנין" קתני שדפון וירקון דומיא דשנים כשני אליהו מה שני אליהו דלא הוי תבואה כלל אף הכא נמי דלא הוי תבואה כלל אבל (א) דאיכא תבואה סלקא ליה ולא קאמרינן מכת מדינה היא אמר רב נחמן בר יצחק שאני התם דאמר קרא "במספר שני תבואות ימכר לך" שנים שיש בהן תבואה בעולם אמר ליה רב אשי לרב כהנא אלא מעתה שביעית תעלה לו מן המנין דהא איכא תבואה בחוצה לארץ? אמר ליה שביעית = *אפקעתא דמלכא היא. אמר ליה מר זוטרא בריה דרב מרי לרבינא אלא מעתה שביעית לא תעלה לו מן הגירוע אלמה תנן *"נותן סלע ופונדיון לשנה" אמר ליה שאני התם דחזיא למישטחא בה פירי. אמר שמואל לא שנו אלא שזרעה וצמחה ואכלה חגב אבל לא זרעה כלל לא, דאמר ליה אילו זרעתה הוה מקיים בי "לא יבשו בעת רעה ובימי רעבון ישבעו" מתיב רב ששת *"רועה שהיה רועה והניח עדרו ובא לעיר ובא זאב וטרף ובא ארי ודרס אין אומרים אילו היה שם היה מציל אלא אומדין אותו: אם יכול להציל חייב ואם לאו פטור" ואמאי נימא ליה "אי הוית התם הוה מקיים בי *"גם את הארי גם (את) הדוב הכה עבדך" משום דאמר ליה "אי הוית חזית לאיתרחישי לך ניסא הוה איתרחיש לך ניסא *כר' חנינא בן דוסא דמתיין עיזי, דובי בקרנייהו" ונימא ליה נהי *דלניסא רבה לא הוה חזינא, לניסא זוטא חזינא

רש"י

מאי · מי אמרינן ארבע שדות שסביבותיה לא נשדפו או דלמא אמר ליה אילו היו זרועות תבואה אף הן נשדפו : **זרע אחר מאי** · אם תמצא לומר אספסתא לאו הפסקה היא משום דלאו בכלל גזירת פורענות התבואה הוא דאמר ליה אילו תבואה הואי איהו נמי איששתדוף, זרע אחר מי הוי הפסקה : **ותגזור אומר** · מה שתבקש מן היוצר יעשה ואני לא בקשתי מן השמים בתחילת השנה שיצליחני בשעורים אלא בחטין : **כל שדותיו** · בכל מקום שהן : **לתך** · מזלך : **כולהו ארעתיה** ואפי' ישנן בבקעה אחרת : **היתה שנת שדפון** · גבי מוכר בזמן שהיובל נוהג שאינו מותר לו לגאול פחות משתי שנים תנן לה בערכין (דף כט:) : **או שנים כשני אליהו** · שלא ירדו גשמים : **אינו עולה לו מן המנין** · שתי שנים : **לא איכא תבואה בדוכתא אחריתי** · אע"ג דהואי בהגה איששתדוף אמרינן לתא דידיה. (מזל דידיה) גרס (ב) וסלקינן ליה מגרע מדמים מה שמגיע לשנה אחת כאילו היו בה פירות : **שיש בהן תבואה** · בשום מקום בארץ : **אפקעתא דמלכא** · המלך ביטלו מלזורעה והרי היא כמו שאינה ולא קראה הכתוב לישראל "שנת תבואה" : **אלא מעתה** · אי כמאן דליתה : **לא תעלה לו בגירוע** · מקדיש שדהו ובא לפדותו שנתן לו הכתוב פדיון בתחילת היובל חמשים שקל כסף (ויקרא כז) ואם אחר היובל וחשב לו הכהן וגו' ונגרע מערכך (שם) שנים שעברו הוא מגרע מן החשבון כמה שמגיע להם ונותן כמה שמגיע לשנים הבאות וכיון דבשביעית כמאן דליתנהו למה הן נמנות לפחות את הפדיון דתנן נותן סלע ופונדיון לשנים הבאות שזהו החשבון המגיע לכל שנה כשאתה מחלק חמשים סלעים למ"ט שנים נמלאו שביעיות מועילות לגרע הפדיון דאי מדלית שבע שמיטות ותחלק חמשים שקלים למ"ב שנה מגיע לכל שנה קרוב לסלע ודינר : **למשטח ביה פירי** · הלכך סלקא ליה, דגבי פדיון שדה אחוזה לא כתיב "שני תבואות" : **לא שנו** · אם מכת מדינה היא מנכה לו : **אבל לא זרעה** · ואשתדוף רובא דבאגא לא מנכה ליה : **רבי חנינא בן דוסא** · במסכת תענית :

תוספות

אי הוית חזית לאשתיורי לך הוי משתייר לך מדנפשך · גבי חוכר איכא למימר הכי דאפילו יפטור אותו המחכיר מליתן חכירותו הרי לא נשתייר כלום דבנשדף כל השדה איירי והא דקתני "מנכה לו" ניסכא קלילא נקט הוא נמי נשאר קצת בשדה לא חשיב שיור המעט הנמצא לענין שיהא קורא "כי נשארנו מעט מהרבה" כיון שבשום שדה לא פלט מהפסד מרובה אבל מחכיר שגוף הקרקע שלו וממנו יש לו לקבל חכירותו כדאמר לעיל מארעאי קבעינא, יכול המחכיר לומר לחוכר "כי נשארנו מעט מהרבה" והרי נשאר לי חכירותי מה שקבלתי עמך בכך וכך כורין : **אלא** מעתה שביעית תעלה כו' · תימה מאי אלא מעתה בלאו הכי תקשה אברייתא אמאי אין שביעית עולה מן המנין כיון דלא דמי לשני אליהו וי"ל דשפיר קאמר אלא מעתה דאי אמרת (ג) דמכת מדינה לא חשיב אלא דומיא דשני אליהו אתי שפיר דהוה תלינן טעמא במה שזו השדה אינה ראויה לתבואה לא מיקרי שני תבואות והיינו כי ליכא תבואה בעולם כגון שני אליהו אבל יש תבואה בעולם חשיב שדה זו ראויה לתבואה אף על גב דאישתדוף רובא דבאגא אבל שביעית ודאי אף על גב דאיכא תבואה בחו"ל שדה זו אינה ראויה לתבואה כיון שהיא בארץ אבל השתא דאמר כי (ד) אישדוף רובא דבאגא הוה מכת מדינה ולא חשיבא שדה זו ראויה לתבואה ואפי' הכי גזירת הכתוב הוא כיון דאיכא תבואה בעולם עולה לו מן המנין א"כ אפי' שביעית נמי ומשני שביעית אפקעתא דמלכא הוא ואי אפשר להיות תבואה בארץ בהיתר כלל ולהכי לא מיקרי שנת תבואה אבל שנת שדפון דאע"ג דהוי מכת מדינה אי אשתדוף רובא דבאגא חשיבא אפשר להיות בה תבואה כיון שיש בחו"ל בשום מקום בעולם כי באפשר להיות בה תבואה מיקרי שנת תבואה ובשנים כבשני אליהו חשב כלא אפשר להיות בה תבואה כיון דבשום מקום ליכא :

מתיב רב ששת רועה שהיה רועה עדרו כו' · תימה אמאי לא פריך ממתניתין דהפועלים (לעיל דף צג:) דתנן הארי והדוב הרי זה אונס ואמאי נימא אילו נלחם בהם הוה מקיים ביה גם את הארי וי"ל דהתם כיון שהיה שם ולא בא לו רוח גבורה אין יכול לומר דהוה מקיים ביה אבל הכא שלא היה שם דלמא אי הוה התם היה בו רוח (ה) וגבורה ודעת להלחם והוה מקיים ביה גם את הארי כו' :

לניסא זוטא מיהא חזיא קשיא · תימה מאי קשיא לא אמרן לעיל דכי אמר ליה זרעה חטין וזרעה שערי והשתדוף דמצי אמר ליה אי זרעתה חטין הוה מקיים בי ותגזר אומר ויקם לך וכ"ש כשלא זרעה כלל דליכא הוכחה שהיה ראוי להשתדף וי"ל דשמואל מיירי כגון שאמר ליה זרע כל מה שתרצה דהשתא לא מצי למימר הוה מקיים בי ותגזר אומר ויקם לך דבסתמא לא היה מקבל הקדוש ברוך הוא תפלתו של זה שיצליח כל מה שיזרע אם לא שיעשה לו נס ולא קאמר לעיל הוה מקויים בי ותגזר אומר אלא לפי שנתפלל על מין אחד של חטין :

יקיימא

עין משפט נר מצוה

לו א מיי' פ"ח מהל' שכירות הלכה ה סמג עשין פט טוש"ע ח"מ סי' שכב סעיף ג :

לז ב ג מיי' שם טוש"ע שם סעיף א :

לח ד מיי' פי"א מהל' יובל הלכה י :

לט ה מיי' פ"ד מהל' ערכין הלכה ו :

מ ו מיי' פ"ח מהלכות שכירות הל' ה סמג עשין פט טוש"ע ח"מ סי' שכב סעיף ג :

הגהות הב"ח

(א) גמ' אבל היכא דאיכא תבואה סלקא : (ב) רש"י ד"ה הא איכא וכו' דידיה גרס הס"ד ואח"כ מ"ס סלקא ליה : (ג) תוס' ד"ה אלא וכו' דאי אמרת בשלמא דמכת מדינה: (ד) בא"ד כי אישתדוף רובא: (ה) ד"ה מתיב וכו' רוח גבורה כצ"ל ואות ו' נמחק :

מסורת הש"ס

ס"א אינו רש"ל

איוב כב

ירמיה מב

ערכין כט: [ע"ש]

ויקרא כה

[לעיל נט. לקמן קט.]

[ערכין כה:]

תהלים לז

[לעיל מא. ע"ש כג:]

ש"א יז

[תענית כה.]

* נ"ל דזרע אחר אם נגזר אותו כהפסק הוא יהא כך אופי' אם גם הוא נשדף ובכך ניתן להבין המשך הגמ' ...

נושא

מקרים

תשובות

קושיות

מאי אמרינן

חזינא

חזינא, קשיא. [א] ①תני חדא פעם ראשונה ושניה זורעה ושלישית אינו זורעה ②ותניא אידך שלישית זורעה רביעית אינו זורעה לא קשיא הא כרבי הא כרשב"ג: הא כרבי דאמר *בתרי זימני הוי חזקה הא כרשב"ג דאמר בתלת זימני הוי חזקה, אמר ריש לקיש לא שנו אלא שזורעה וצמחה ואכלה חגב, אבל זרעה ולא צמחה מצי אמר ליה בעל הקרקע כל ימי זרע (א) זרעא לה ואזיל, ועד אימת? אמר רב פפא עד דאתו אריסי מדברא וקיימא כימה ארישייהו, מיתיבי רשב"ג משום ר"מ אומר וכן היה רבי שמעון בן מנסיא אומר כדבריו חצי תשרי מרחשון וחצי כסליו זרע, חצי כסליו טבת וחצי שבט חורף, חצי שבט אדר וחצי ניסן קור, חצי ניסן אייר וחצי סיון קציר, חצי סיון תמוז וחצי אב קיץ, חצי אב אלול וחצי תשרי חום, רבי יהודה מונה מתשרי ר"ש מונה ממרחשון מאן מיקל בכולהו, ר' שמעון וכולי האי לא קאמר? לא קשיא הא דקבלה מיניה בחרפי הא דקבלה מיניה באפלי: רבי יהודה אומר אם קבלה ממנו במעות: ההוא גברא דקביל ארעא למיזרעה *בה) *תומי אגודא דנהר מלכא סבא בזוזי, איסתכר נהר מלכא סבא אתא לקמיה דרבא אמר ליה נהר מלכא סבא לא עביד דמיסכר, מכת מדינה היא, זיל נכי ליה. אמרו ליה רבנן לרבא הא אנן תנן ר' יהודה אומר אם קבלה הימנו במעות בין כך ובין כך אינו מנכה לו מן חכורו אמר להו לית דחש לה לדר' יהודה:

מתני' המקבל שדה מחבירו בעשרה כור חטים לשנה ולקתה נותן לו מתוכה, היו חטיה יפות לא יאמר לו הריני לוקח מן השוק, אלא נותן לו מתוכה: **גמ'** ההוא גברא דקביל ארעא לאספסתא בכורי דשערי, עבדא אספסתא וחרשה וזרעה שערי, ולקו הני שערי, שלחה *רב חביבא מסורא דפרת לקמיה דרבינא כי האי גונא מאי: כי לקתה נותן לו מתוכה דמי או לא? אמר ליה מי דמי: התם לא עבדא ארעא שליחותא דמרה הכא עבדא ארעא שליחותא דמרה ההוא גברא דקבל פרדס מחבריה בעשר דני חמרא, תקיף ההוא חמרא, סבר רב כהנא למימר היינו מתני' לקתה, נותן לו מתוכה, אמר ליה רב אשי מי דמי התם לא עבדא ארעא שליחותא הכא עבדא ארעא שליחותא, ומודה רב אשי בעינבי דכדום ובשדה שלקתה בעומריה:

מתני' המקבל שדה מחבירו לזרעה שעורים לא יזרענה חטים חטים יזרענה שעורים רשב"ג אוסר, [ב] תבואה לא יזרענה קטנית, קטנית יזרענה תבואה, ורשב"ג אוסר: **גמ'** א"ר חסדא מ"ט דרשב"ג דכתיב °שארית ישראל לא יעשו עולה ולא ידברו כזב ולא ימצא בפיהם לשון תרמית מיתיבי *מגבת פורים לפורים ואין מדקדקין בדבר ואין העני רשאי ליקח מהן רצועה לסנדלו אא"כ התנה במעמד אנשי העיר דברי רבי יעקב שאמר משום ר"מ רשב"ג
מיקל

פעם ראשונה ושניה · זרעה ואכלה חגב או נשדפה חוזר וזורעה שנית, ואם אינו זורעה אינו מנכה לו אפילו היא מכת מדינה: **פלוגתא דרבי ורשב"ג ·** גבי נשואה לראשון ומת לשני ומת, במסכת יבמות: **מלי אמר ליה בעל הקרקע כל יומי זרע זרע ואזיל.** כלומר כל זמן הזריעה חזור וזרעה שמא לא הגיע זמן: **ועד אימת ·** הוי משך זמן הזריעה: **עד זמן דכי אתא אריסא מדברא ·** ונכנס לבית בזמן שהן רגילין ליכנס דהיינו לאחר תשע שעות ביום קרוב לסוף העשירית קיימא כימה שהוא זנב טלה להדי רישייהו בראש כל אדם דהיינו באמצע הרקיע שנראה לכל אדם כאילו הוא על ראשו והן הן ימי אדר לפי שבגלגל קבועין בו שנים עשר מזלות וזהו סידרן טש"ת סא"ב מע"ק גד"ד ולעולם ששה עולין וששה שוקעין בניסן לעולם בתחילת עלות השחר טלה מתחיל לעלות ומאזנים שוקע וב' שעות המזל שוהה לעלות לאחר שתי שעות הטלה גמר עלייתו והשוקע גמר שיקועו נמצא הששה עולים בשתים עשרה שעות ביום וששה בלילה, כל ימי ניסן ראש טלה מתחיל לעלות ובאייר שור ובסיון תאומים וכן הסדר נמצא באדר מזל דגים מתחיל לעלות בבוקר סוף ב' שעות טלה מתחיל לעלות, ולסוף ארבע גמר עלייתו ושור עולה, לסוף שש גמר שור עלייתו ומתחיל תאומים, לסוף שמנה גמר תאומים ומתחיל סרטן, ונמצא ראש טלה באמצע שהרי עברו שש שעות משהתחיל ובשש שעות ראשו מגיע לאמצע שהרי מתחילת עליית המזל עד תחילת שיקועו שנים עשר שעות נמצא משעה שמתחיל לעלות עד ו' שעות מגיע לאמצע הרקיע ולסוף שמנה שעות משעלה הוי זנבו באמצע הרקיע נמצא באדר זנב טלה בסוף שעה עשירית באמצע הרקיע הוא והכי אמרינן במסכת ברכות בפרק הרואה (דף נח:) שכימה בזנב טלה הוא: **חצי תשרי וכו' ·** שש תקופות שהובטחו לנח ובניו קמפרש: **קציר ·** כנגד זרע זה בתחילת גשמים זה בתחילת החמה וקיץ כנגד חורף וחורף הוא חוזקו וחורפו של סתיו וימי לינה לשון (איוב כט) כאשר הייתי בימי חרפי חוזקי ועיקרי קיץ הוא חוזקו של יבש ועל שמייבשין באותו פרק תמרים ותאנים לקציעות והן נקראין קיץ כדכתיב (שמואל ב טז) הלחם והקיץ לאכול הנערים וגו' קור הוא סופו של סתיו וכן חום סופו של שמש וכן כל אחד שני חדשים י"ב חדשים לששה עתים: **מתחילת תשרי ·** מתחיל למנות שני חדשים בכל עת: **מאן קמיקל ·** במשך ימי הזרע למי שבא לאחר זריעותיו: **ר"ש ·** שמנה מן מרחשון ואומר מרחשון וכסליו זרע: **בחרפי ·** חטין ושיפון הנזרעין בתחילת החורף: **באפלי ·** שעורין וקטנית הנזרעין באדר: **איסתכר ·** לשון (בראשית ח) ויסכרו מעינות תהום נסתמה הליכתו שעכבוהו העליונים העליונים הסיבוהו לדרך אחרת ואין ירק מצליח אלא בקרקע נרבצת בארץ לחה: **מכת מדינה ·** לא עליו לבדו עברה ולאסוקי אדעתיה כמי לא הוה ליה דלא הוי עביד למיסתכר: **מתני' ולקתה ·** שהיו חטין שדופות וגם כחושות וזו בחכירות הוצרכה לשנותה ולא בקבלנות דאי בקבלנות פשיטא דכל אחד זוכה ומתחייב בחלקו: **גמ' עבדא אספסתא ·** היא נקצרת לשלשים יום כדאמר בריש ח"ה (ב"ב כח:) וחוזר וזורעה שעורים: **עבדא ארעא שליחותא ·** [ג] בעליה לא חכרה אלא לאספסתא ואילו זרע לה אספסתא ואזיל היה מצליח והוא פסק עמו ליקח שעורין מן השוק: **פרדיסא ·** כרם: **תקיף ·** החמיץ: **עבדא ארעא שליחותא ·** הענבים לא לקו אלא משנעשה יין בחביותיו בביתו לקה ואמר בבבא בתרא (דף צו:) חמרא אכתפא דגברא שור זה קונהו מזה טוב, ומזלו גורם להחמיץ: **ענבי דכדום ·** ענבים שהתליעו: **בעומריה ·** בעודן שטוחות ליבש בימות הקיץ דכל [זמן] זה עודן צריכין לקרקע וכך הענבים שהתליעו בין בציר לדריכה וכגון דלא איחרו יותר מן המנהג: **מתני' המקבל שדה לזרעה שעורין ·** ובחכירות כך וכך חטין או שעורין או מעות: **לא יזרענה חטין ·** שהחטין מכחישות את הקרקע יותר מן השעורין והא לא מיתוקמא אלא בחכירות דאי בקבלנות הא אמרינן* תיכחוש ארעא ולא ליכחוש מרה והרי הוא נהנה בשינוי של זה [ד]: **ורבן שמעון** [לעיל קד:] **בן גמליאל אוסר ·** וטעמא מפרש בגמרא: **תבואה לא יזרענה קטנית ·** שהקטנית מכחשת הקרקע יותר מן התבואה: **גמ'**
מיקל

וקיימא כימה להדי רישא · פי' בקונט' דכימה זנב טלה כדאמר בברכות (דף נח:) ולא דק אלא אמרינן התם דעש זנב טלה אלא שכימה סמוכה לה ואומר הב לי בניי ומה שפי' בקונטרס דביום ראשון של אדר בסוף שעה עשירית קיימא כימה באמצע הרקיע קשה דפועלים לא אתו מדברא עד צאת הכוכבים כדפי' בריש הפועלים (לעיל דף פג:) ותו דבסוף י' שעות הן עוד היום גדול ואין נראין הכוכבים ומשמע שבא ליתן סימן לאריסין להכיר שעה שיבאו מן השדה וזה דוחק לומר דה"ק כשיחשיך לילה אז רואין למפרע ששעת הליכתן היתה כימה להדי רישייהו ונראה לפרש דאתו אריסי מדברא בתחילת הלילה וקיימא כימה להדי רישייהו היינו בתחילת שבט ואז כלה זמן הזרע והא דאמר בפ' כל הקרבנות (מנחות דף פה. ושם ד"ה וזורע) שהיו זורעים קודם הפסח ע' יום והיו חמשה יומי בתוך שבט התם שקרקע חשובה היא שזורעין בה לצורך העומר נמשך שם ימי הזרע יותר א"נ דבתחילת שבט של חמה הוא דקיימא כימה להדי רישייהו ואין תחילת של שבט של חמה מתחיל ברוב שנים יותר מע' יום לפני הפסח*: **שדא ביה אספסתא ועבדא ·** לא הוה צריך למימר דשדא ביה אספסתא דבלאו הכי מלי למימר אילו הוה זרע אספסתא הוה עבדא אלא מעשה הוה הכי:
הכי

עין משפט
נר מצוה

מא א מיי' פ"ח מהל' שכירות הלכה ה סמג עשין פט טור ש"ע ח"מ סי' שכב סעיף ב וע"ש בכ"מ:

מב ב מיי' פכ"א מהל' איסורי ביאה הלכה לא סמג לאוין קכו טוש"ע אה"ע סי' ט סעיף א:

מג ג מיי' פ"ח מהל' שכירות הל' ה סמג עשין פט טוש"ע ח"מ סי' שכב סעיף ב:

מד ד ה ו ז מיי' שם הלכה ו סמג שם טור וש"ע ח"מ סי' שכג סעיף א ב:

מה ח ט מיי' שם הל' ט סמג שם טור ש"ע ח"מ סי' שכד:

הגהות הב"ח

(א) גמ' זרעה לה ואזיל. נ"ב [ודוקא שאר בני אינשי זרעו וצמחו דאמרי' דזרע זרע שאינו ראוי לזריעה אבל אם אינשי כל בני אינשי] נמי לא צמחו לית לן למימר שכל בני אינשי זרעו זרע שאינו ראוי לזריעה: [עי' תוס' מנחות פה. ד"ה וזורע ביארו יותר]

[נ"ל בה יעב"ץ]

◆

הגהות הגר"א

[א] גמ' תני כו'. נ"ב רי"ף ורמב"ם השמיטו ולא כתבו רק להא דשמואל ודר"ל (ועמ"ש בהגהות על הרא"ש ובח"מ סי' שכ"ב): [ב] במשנה תבואה לא כו'. נ"ב והרי"ף והרמב"ם גרסי בהיפך: [ג] רש"י ד"ה עבדא ארעא שליחותא בעלי' כו'. נ"ב ואפי' זרעה מתחלה שעורין הדין [כן] למ"ש עבדא ארעא כו' ולאו דוקא (ועמ"ש רבינו בח"מ סי' שכ"ג): [ד] שם ד"ה לא יזרענה כו' נהנה בשינוי של זה. נ"ב והרמב"ן כתב להיפך דבקבלנות אסור בכל ענין:

מסורת
הש"ס

יבמות [כו.] סד: [עירובין לז. כתובות מג: סנהדרין פא: נדה י. סד.]

גירסת הערוך בערך אבא האחרון אבא אגודא פי' ר"ח אילן של ערבה

לעיל סח: הגירס' רב חנינא עי' מ"ק כ. כה:

לעיל עח: [ע"ש]

תורה אור

נושא
ב' נדות
תנאים
דאוקי אם
זרעה וצמחה
ואכלה
חגב במכת
מדינה,
על החוכר
לחזור ולזרוע
לרבי - פעמיים
צריך
לחזור
ולזרוע
ולרשב"ג -
ג' פעמים

נושא(ומתן)
דינו של
ריש לקיש -
כאן שאמרינן דיש מח' תנאים
בכמה פעמים צריך לחזור
ולזרוע היינו אם צמחה
ואכלה חגב אבל זרעה
ולא צמחה
צריך
לחזור
ולזרוע עד
סוף זמן
הזריעה

נושא/מתן
◇ ב' מקרים
שחוכר [illegible]
את השדה
והניב
פירותיו
אבל
אומרי'
התשלום
נלקו -
האם
החוכר יכול
לנכות
מהתשלום

נושא/מתן
✉ טעמים לשיטת רשב"ג
שאסור על מי שקבל
לזרוע חטים לשנות
ולזרוע שעורים למרות
ששעורים פחות מכחישים
בקרקע מחטים